

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากร ให้สามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการ/วิธีการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ โดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจสถาบัน การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การประชุมปฏิบัติการ การใช้สุนทรียสนทนา สุนทรียสาธก และการประชุมเสวนา แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากร โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร

ระยะที่ 2 พัฒนาบุคลากรด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำแผน กำหนดตัวบ่งชี้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มอบหมายงาน การศึกษาดูงาน สาธิตการสอน การนิเทศภายในและการนิเทศแบบคลินิก เพื่อพัฒนาบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ การวิจัยส่วนใหญ่เสร็จสิ้นลงด้วยการสรุปผล และการให้ข้อเสนอแนะซึ่งในแต่ละระยะมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จำนวน 3 แห่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากผู้วิจัยได้รับทราบความคิดเห็น และข้อกังวลของผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงมุมมองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านไผ่ที่มีการเปรียบเทียบคุณภาพของศูนย์เด็กเล็กเอกชน ซึ่งบางแห่งนิยมเรียกเนอสเซอรี่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดหน่วยงานท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่มักมีทางเลือกและกำลังทรัพย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลจะเป็นทางเลือกสุดท้าย เนื่องจากมองว่าความพร้อมด้านบุคลากรยังไม่ดีพอ ประกอบกับมุมมองของคนในชุมชนกับหน่วยงานท้องถิ่นยังเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก เช่น ถนนหนทาง การบรรเทาความเดือดร้อนด้านอื่น ๆ และมองว่างานทางด้านการศึกษาควรเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับเทศบาลเมืองบ้านไผ่ คณะผู้บริหารมีนโยบายสนับสนุนให้ได้บุคลากรในพื้นที่เข้ามาทำงานเพื่อเป็นการสร้างงานให้แก่ลูกหลานของคนในพื้นที่ ได้มีงานทำ รวมถึงการรับโอนครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นคนในพื้นที่กลับมาทำงานในบ้านของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย “ครอบครัวเข้มแข็ง ท้องถิ่นเข้มแข็ง” เพื่อคืนบุตรหลานให้กับชุมชนโดย

ผู้วิจัยเข้าใจถึงปัญหาของข้อจำกัดของท้องถิ่นโดยเฉพาะที่เจตนาที่จะนำลูกหลานของคนในชุมชนกลับมาทำงานในบ้านเกิดซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดคุณสมบัติไม่ว่าจะเป็นคุณวุฒิและประสบการณ์ด้านเด็กปฐมวัย รวมทั้งผู้วิจัยเป็นผู้บริหารของเทศบาลเมืองบ้านไผ่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของท้องถิ่น สามารถจะกำหนดนโยบาย จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารท้องถิ่นได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาและร่วมประชุมกับคณะผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 แห่งเพื่อพูดคุยถึงความรู้สึก สอบถามความต้องการ/ความประสงค์ในการร่วมวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำความเข้าใจอธิบายร่วมกันถึงบริบทและสถานการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 แห่ง ในระยะนี้ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลการประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จังหวัดขอนแก่น) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 จำนวน 73 คน ทั้งหมด 12 ศูนย์

1.2) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) มีผู้เข้าร่วมศึกษาวิจัยด้วยความสมัครใจ จำนวน 17 คน ประกอบด้วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 14 คน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ทั้ง 3 แห่ง

1.3) ผู้ปกครองของเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 แห่ง จำนวน 144 คน และกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 แห่ง จำนวน 12 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจำแนกเป็น

2.1) แบบบันทึกการสนทนา

2.2) แบบบันทึกการสังเกต

2.3) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร

2.4) แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด โดยจำแนกรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามปลายเปิด ผู้ร่วมวิจัยทั้ง 17 คน เพื่อทราบปัญหาโดยแยกประเด็นคำถามเป็น 6 ด้าน คือ 1) เนื้อหาสาระที่สอน 2) รูปแบบกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน 3) พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การวัดผลและประเมินผล 6) คำถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 10 คำถามซึ่งแสดงไว้ในภาคผนวก ก

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด สำหรับสอบถามผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 30 คน สอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านไผ่ โครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสอบถามตามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลางน้อยและน้อยที่สุด สำหรับสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์ฯ และผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู โครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3) ขั้นตอนการดำเนินงาน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

การเตรียมการเพื่อสำรวจสภาพปัญหาของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด เทศบาลเมืองบ้านไผ่ โดยผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1) การประชุม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการอภิปรายร่วมกัน โดยการใช้สุนทรียชนทนา สุนทรียสาธก และการฟังอย่างลึกซึ้งของผู้ร่วมประชุม โดยผู้วิจัยและครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกระตมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์จากการดำเนินงานในระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อสำรวจสภาพปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงานและแนวทางที่ต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการดำเนินการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคลากร โดยมีกรกำหนดกิจกรรม วิธีการแก้ไข้ปัญหา และการพัฒนา ร่วมกันกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ที่จะจัดกิจกรรม 6 กิจกรรม ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน การสาธิตการสอน การศึกษาดูงาน การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบคลินิก กำหนดตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ระดับกระบวนการและเชิงผลลัพธ์ โดยดำเนินการประชุมในวันที่ 7 ธันวาคม 2552 ณ ห้องประชุมเทศบาลบ้านไผ่

3.2) วิจัยเอกสารโดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของบุคลากร กระจายอำนาจในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาของส่วนท้องถิ่น นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนเด็กปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด และการดำเนินงานในการวิจัยได้อย่างถูกต้องชัดเจน ตรงกัน และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารไปใช้ในการดำเนินการวิจัยและการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมโดยใช้การวิเคราะห์และสรุปแบบพรรณนา

การสร้างความตระหนักแก่ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่
 ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจำนวน 17 คนได้ประชุมเสวนา สุนทรียสนทนา
 (Dialogue) สุนทรียสาธก และการฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังให้ได้ยิน เมื่อวันที่ 18 และ 29 ธันวาคม
 2551 เวลา 15.00 – 16.00 น. ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 และ ห้องประชุมสภาเทศบาลเมือง
 บ้านไผ่ ตามลำดับ เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นอย่างถ่องแท้ (Reconnaissance) กำหนดสภาพที่
 ต้องการเปลี่ยนแปลง (Identify and Area of Focus) แนวทางในการแก้ปัญหา กำหนดบทบาท
 หน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยใช้เทคนิค AIC

3.2 ระยะที่ 2 การดำเนินการงานการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและพัฒนาศาสนา ในระยะนี้ มีรายละเอียดและขั้นตอนดำเนินการดังต่อไปนี้

1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) มีผู้เข้าร่วมศึกษาวิจัยด้วยความสมัครใจ จำนวน
 17 คน ประกอบด้วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 14 คน ในศูนย์
 พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ ทั้ง 3 แห่ง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 ได้แก่ แบบบันทึก และแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Plan)

ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเมื่อวันที่ 5
 มกราคม 2552 เวลา 15.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลเมืองบ้านไผ่ เพื่อกำหนด
 ประเด็นปัญหาที่ต้องการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนา และการจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan)
 ตามตารางที่ 5 แสดงไว้ในหน้าที่ 117 -119 ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรม
 และขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการ (Act)

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกต (observing)

เป็นการนำแผนกิจกรรมที่วางไว้แล้วในขั้นตอนที่ 2 ไปจัดกิจกรรม และการตีความ
 ปรากฏการณ์ต่างๆ ว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงเพียงใดได้องค์ความรู้ใหม่ ทฤษฎีใหม่ หรือเกิดการ
 เรียนรู้ใหม่อะไรบ้าง ซึ่งมีดังนี้ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง ครั้งที่1 เรื่องการจัดทำระบบ
 ประกันคุณภาพภายใน และการประเมินภายนอกสถานศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน วันที่ 21-22
 มีนาคม 2552 ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ 2 เรื่องนวัตกรรม
 การศึกษาในชั้น และการจัดการการเรียนรู้ การสาธิตการสอน ระหว่างวันที่ 13-15 ตุลาคม 2552
 และระหว่างวันที่ 7-8 พฤศจิกายน 2552 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมี
 ผู้เข้าร่วมอบรมคือผู้ร่วมวิจัยทั้ง 17 คน ได้มอบหมายงานเป็น 3 กลุ่ม ในการอบรมทั้ง 2 ครั้งให้กลุ่ม
 แต่ละกลุ่มก่อนที่จะไปศึกษาดูงาน โดยศึกษาดูงานวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 โนนท่า สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนท่า อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้
 กำหนดประเด็นสำคัญในการศึกษาดูงานและกำหนดให้สมาชิกที่ไปศึกษาดูงานร่วมกันรับผิดชอบใน

การหารายละเอียดตามประเด็นที่กำหนดให้แล้วนำมาสรุปและรายงานผลต่อที่ประชุม หลังจากนั้นมีการทำนิเทศภายใน โดยมอบหมายให้แต่ละกลุ่มดำเนินการนิเทศภายในตามตารางนิเทศที่กำหนดให้ ระหว่างวันที่ 15 – 30 พฤศจิกายน 2552 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1, 2 และ 3

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (reflecting)

เพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขสรุปรายงานผลการสังเกต

ขั้นตอนที่ 6 การวางแผนใหม่ (re- planning)

การทบทวนผลการดำเนินงานและจัดทำแผนปฏิบัติงานใหม่ซึ่งขั้นตอนนี้ มีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวิเคราะห์สภาพที่เคยเป็นมา ปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังขั้นตอนกำหนดปัญหา และทำความเข้าใจปัญหา ขั้นตอนประเมินประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ขั้นตอนการจัดทำแผน

ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (re-acting) ปฏิบัติการ/กิจกรรมใหม่ และ

ขั้นตอนที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (re-observing) ขั้นตอนการประเมินและ

ขั้นตอนที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (re- reflecting) สรุปผล โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันทบทวนผลการปฏิบัติงานทั้งหมดที่ผ่านมา และร่วมกันวางแผนใหม่ในกิจกรรมของโครงการที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากนั้นก็นำสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 10 การสรุปผล (conclusion) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสรุปผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-9 และหาข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ

ตารางที่ 5 ตารางปฏิบัติการ

ขั้นตอน	กิจกรรม	เป้าหมาย	เครื่องมือ/ วิธีการ	ผู้เกี่ยวข้อง
วงรอบที่ 1 การวางแผน 1.ประชุมปฏิบัติการ 2.ประชุมจัดทำแผน วันที่ 7,18 และ 29 ธันวาคม 2551 วันที่ 9-12 มกราคม 2553	กำหนดกิจกรรม/วิธีการแก้ไข ปัญหา/พัฒนา กำหนดวัน , เวลา , สถานที่ ที่จะจัดกิจกรรม 6 อย่าง ได้แก่ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน การสาธิตการสอน การศึกษาดูงาน การนิเทศภายใน การนิเทศแบบคลินิก	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย	เทคนิค AIC, SWOT แบบสังเกต Dialogue KM	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย

ตารางที่ 5 ตารางปฏิบัติการ (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	เป้าหมาย	เครื่องมือ/ วิธีการ	ผู้เกี่ยวข้อง
3. ประชุมกำหนดตัวบ่งชี้	กำหนดตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนา บุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ระดับ กระบวนการและเชิงผลลัพธ์	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย	ตารางตัวชี้วัด แบบสังเกต แบบบันทึก	ผู้ร่วมวิจัย
การปฏิบัติการ และการ สังเกต				
4.การอบรมเชิงปฏิบัติการ	-เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ โดย	ผู้วิจัย	แบบบันทึก	วิทยากร
5.การมอบหมายงาน	มอบหมายเป็น 3 กลุ่มเพื่อ จัดทำเรื่องต่อไปนี้	ผู้ร่วมวิจัย	แบบสังเกต แบบ	ผู้ร่วมวิจัย
วันที่ 21-22 มีนาคม 2552 ณ ห้องประชุมสภา เทศบาลเมืองบ้านไผ่	1.ระบบประกันคุณภาพภายใน 2.การวิจัยในชั้นเรียน		ทดสอบ ผลการ	
วันที่ 15-17 ตุลาคม และ 7 -8 พฤศจิกายน 2552 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	3.พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4.แผนพัฒนาโรงเรียน 5.การวิเคราะห์หลักสูตร 6.การเขียนแผนที่ความคิด 7.การเขียนแผนการเรียนรู้ แบบบูรณาการ 8.การสาธิตการสอน		ตรวจใบงาน ผลการ เขียนแผน	
6.การศึกษาดูงาน	-ศึกษาสภาพจริงแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์	ผู้บริหาร ผู้ดูแลศูนย์ พัฒนาเด็ก เล็กโนนข่า	แบบบันทึก การศึกษา ดูงาน แบบสังเกต	ผู้บริหาร ผู้ดูแลศูนย์ พัฒนาเด็ก เล็กโนนข่า
วันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 องค์การบริหารส่วน ตำบลโนนข่า อำเภอล จังหวัดขอนแก่น	-เยี่ยมชั้นเรียน	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย		ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย
7.การนิเทศภายใน	-สาธิตการสอนตามแผนการ	ผู้วิจัย	แผนการนิเทศ ภายใน	ผู้ร่วมวิจัย
วันที่ 9 พฤศจิกายน 2552 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จัดกิจกรรมที่จัดขึ้น -สังเกตการสอน -ตรวจเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน	ผู้ร่วมวิจัย	แบบบันทึก การ นิเทศ	
การสะท้อนผล		ผู้วิจัย	แบบบันทึก	
9.ประชุมย่อยวันที่ 13 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้อง ประชุมเทศบาล	เพื่อสรุปผลการดำเนินการ	ผู้ร่วมวิจัย	แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย

ตารางที่ 5 ตารางปฏิบัติการ (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	เป้าหมาย	เครื่องมือ/ วิธีการ	ผู้เกี่ยวข้อง
วงรอบที่ 2 การวางแผนใหม่				
10.ประชุมวิเคราะห์ข้อมูล วันที่ 20 พฤศจิกายน 2552 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	-เพื่อระบุปัญหาเบื้องต้น ที่เป็นสาเหตุของความคิด -เพื่อระบุปัญหาเบื้องต้น ที่เป็นสาเหตุของความคิด -เพื่อวินิจฉัยและตีความ	ผู้ร่วมวิจัย	แบบบันทึก แบบสังเกต	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย
การปฏิบัติและการสังเกต ผลใหม่				
11.นิเทศแบบคลินิก วันที่ 13 -16 ธันวาคม 2552 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1,2,3	-เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ แบบบูรณาการได้	ผู้ร่วมวิจัย	แบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบการ นิเทศ	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้อำนวยการ การศึกษา ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย
12. สอนทากลุ่ม	-เพื่อประเมินความเป็นไปได้ -เพื่อตรวจสอบเงื่อนไข ตามตัวบ่งชี้	ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในสังกัด ทั้ง 3 แห่ง		
การสะท้อนผลใหม่				
13. ประชุมปฏิบัติการ	-เพื่อตรวจสอบความคิดที่ จะปรับปรุง สิ่งที่เกิดขึ้นจัดว่า บรรลุผลหรือไม่	ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในสังกัด ทั้ง 3 แห่ง	แบบบันทึก แบบสังเกต	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมโดยใช้การวิเคราะห์และสรุปแบบพรรณนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 3 ชุดดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 สำหรับผู้ร่วมวิจัย โดยการสัมภาษณ์ทั้ง 17 คน เพื่อทราบปัญหาโดยแยกประเด็นคำถามเป็น 6 ด้าน คือ 1) เนื้อหาสาระที่สอน 2) รูปแบบกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน 3) พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การวัดผลและประเมินผล 6) คำถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 10 คำถามซึ่งแสดงไว้ในภาคผนวก ก

เครื่องมือชุดที่ 2 สำหรับผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 30 คน ผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เพื่อสอบถามความคิดเห็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ใช้ในการศึกษาความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านไผ่ โครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

เครื่องมือชุดที่ 3 สำหรับหัวหน้าศูนย์ฯ และผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด นำมาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู โครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ

3. นำร่างแบบสอบถาม (เครื่องมือ) เสนอผู้เชี่ยวชาญ 7 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยมีคุณสมบัติดังนี้

3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 2 คน

3.2 อาจารย์ผู้สอนสถาบันอุดมศึกษาด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน

3.3 ครูเชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย จำนวน 1 คน

3.4 ครูชำนาญการพิเศษ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย จำนวน 2 คน

3.5 ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่จัดการศึกษาเด็กปฐมวัย จำนวน 1 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและสำรวจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในส่วนของการบริหารของการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การใช้แบบบันทึกสนาม (Field Notes) เพื่อบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

2. การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู

3. การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก

4. แบบทดสอบย่อย

5. แบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้ของครู

เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงกำกับติดตาม (Monitoring data) และข้อมูลปัจจัยหรือเหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Critical Incident data)

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ราย เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (item-objective congruence : IOC) รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม โดยการพิจารณา ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อตัดสินว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

- นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) แล้วคัดเลือกข้อที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้

2 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) และนำผลคุณภาพเครื่องมือที่ทดลองใช้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแบบสอบถามและข้อคำถาม ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมิตัวความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.86

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยปฏิบัติการถือว่ามีความตรงภายในต่อเมื่อข้อมูลเป็นความจริงตามธรรมชาติ คือ ตามการรับรู้ของผู้ถูกวิจัยตามสถานการณ์จริง คือ ข้อมูลที่นักวิจัยเสนอเป็นความคิดเห็นของผู้ถูกวิจัย ตามสภาพจริงของปรากฏการณ์ และรูปแบบหลักการที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เป็นหลักปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

ส่วนความตรงภายนอกนั้น วิธีการวิจัยปฏิบัติการไม่เน้นว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถือว่ารูปแบบหรือหลักการมีความเหมาะสมตามสถานการณ์ และยืดหยุ่นได้เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ใน

สถานการณ์จริง แต่ถ้าหลักการหรือรูปแบบที่ได้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ (Fittingness) โดยทั่วไปก็ถือว่ามีความตรงภายนอก

สำหรับความเที่ยงของการวิจัย สามารถทดสอบได้โดยการยืนยันความเป็นจริงได้จาก ข้อมูลหลายแหล่ง

วิธีการตรวจสอบข้อมูล จะใช้วิธีที่เรียกว่าการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เกี่ยวกับ สิ่งต่อไปนี้

- ข้อมูล (Data triangulation)

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เพื่อดูความถูกต้องของข้อมูลทั้งแหล่งเวลา สถานที่ และบุคคล ว่าถ้าต่างเวลา ต่างสถานที่ และต่างบุคคลที่ให้ข้อมูล ข้อมูลจะแตกต่างกันไปหรือไม่

- ผู้วิจัย (Investigator triangulation)

การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคน หรือผู้ทำการ เก็บข้อมูลแต่ละคน จะมีความแตกต่างในข้อมูลที่ได้มาอย่างไร

- ทฤษฎี (Theory triangulation)

การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี ในการตีความหรือวิเคราะห์ข้อมูล ถ้าผู้วิจัยเปลี่ยน แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบ จะทำให้ข้อสรุปจากเหตุการณ์มีความแตกต่างไปอย่างไร

- วิธีการ (Methodology triangulation)

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ถ้าใช้วิธีการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม อย่างใดอย่างหนึ่งจะแตกต่างจากการใช้หลาย ๆ วิธีร่วมกันหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างดำเนินการปฏิบัติ การวิจัยและหลังสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูล เชิงปริมาณ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการปฏิบัติการจาก แบบบันทึกสนาม แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน มาวิเคราะห์เป็นความเรียงเพื่อประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ มีเทคนิคในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) รายงานข้อมูลที่เกิดขึ้น (Descriptive method)

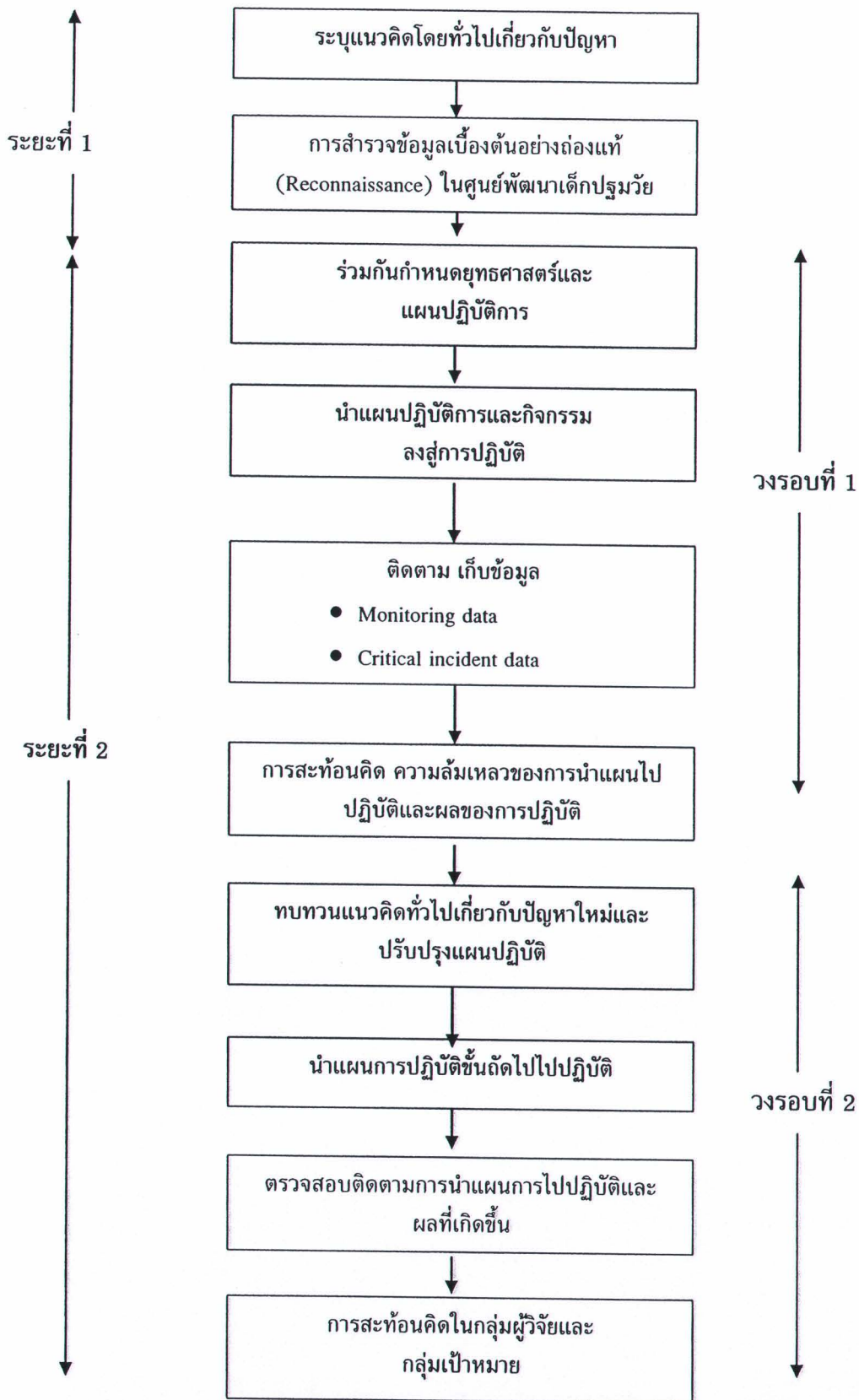
2) การทำความเข้าใจและให้ความหมาย (Interpretive methods) เป็นการตีความ ข้อมูลและเหตุการณ์ ตอบคำถามว่า “เป็นอย่างไร” อาจเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากมุมมองของ กลุ่มเป้าหมาย (participants)

3) การหาเหตุแห่งปัจจัย (Critical methods) เป็นการหาเหตุผลว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เป็นเช่นนั้นได้อย่างไรคือตอบคำถามว่า “ทำไมจึงเป็นอย่างนี้” หรือ “เป็นอย่างนี้เพราะอะไร”

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้หลักของเทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation techniques)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบบทดสอบย่อย ทายวงจรรที่ และแบบประเมินความสามารถในการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

การดำเนินการวิจัย 2 ระยะ 10 ขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดให้มีกิจกรรม ระยะที่ 1 การเตรียมการ ระยะที่ 2 การดำเนินการวิจัย รายละเอียดตามตารางภาพที่ 13

ภาพที่ 13 แผนภูมิขั้นตอนการวิจัย